

BAB V

KACINDEKAN, IMPLIKASI, JEUNG RÉKOMÉNDASI

5.1 Kacindekan

Ieu panalungtikan didadasaran ku kurangna kasadaran masarakat kana ajén-inajén nu nyangkaruk dina puisi sawér sarta kurangna régénérasi pikeun ngamumulé puisi sawér. Tujuan tina ieu panalungtikan nyaéta pikeun ngadéskripsiikeun struktur puisi sawér jeung ngaguar ajén atikan karakter nu nyangkaruk dina puisi sawér nu aya di Kecamatan Cikatomas Kabupatén Tasikmalaya, sarta larapna dina pangajaran salaku alternatif bahan pangajaran maca artikel di SMA kelas XII, guna ngawanohkeun tradisi kabudayaan Sunda sarta atikan karakter ka siswa tina puisi sawér. Dina ngahontal éta tujuan, sacara umum ieu panalungtikan ngagunakeun métode déskriptif analisis kalawan pamarekan kualitatif. Aya tilu analisis dina ieu panalungtikan nyaéta ngeunaan struktur puisi sawér, ajén atikan dina puisi sawér, jeung larapna hasil panalungtikan pikeun alternatif bahan pangajaran maca artikel di SMA.

Struktur puisi sawér nu aya di Kecamatan Cikatomas Kabupatén Tasikmalaya dumasar kana tiori struktur puisi sawér Hadish nu nyebutkeun aya opat struktur puisi sawér nyaéta wangun, wanda, eusi, jeung basa. Wangun puisi sawér kapaluruh dumasar analisis kana jumlah padalisan dina unggal pada, jumlah engang dina unggal padalisan, sarta pola purwakanti runtulan pungkasna. Tina 12 puisi sawér nu dianalisis kapaluruh opat wangun puisi. Nyaéta wangun sa'ir, wangun prosa, wangun puisi semi kauger, jeung wangun pupuh. Wanda puisi sawér nu kapaluruh tina jumlah 12 puisi sawér aya tilu, nyaéta wanda sawér pangantén, sawér sepit, jeung sawér orok. Wanda puisi sawér dipaluruh dumasar kana waktu dipakéna puisi sawér sarta kekecapan nu kapaluruh dina puisi sawér. Eusi puisi sawér ilaharna mangrupa du'a jeung papatah. Eusi puisi sawér diwangun ku tilu bagian, nyaéta bubuka, eusi (inti), jeung panutup. Basa nu dipaké dina puisi sawér kagolong kana basa lemes jeung loma. Basa lemes katitén dina bagian bubuka nu mangrupa du'a, basa loma katitén dina bagian inti lantaran dina bagian inti ilaharna mangrupa papatah ti juru sawér minangka wawakil indung bapa nu disawér.

Ajén atikan dina puisi sawér nu aya di Kecataman Cikatomas Kabupatén Tasikmalaya dumasar tiori Kemendiknas nu ngarumuskeun 18 ajén nyaéta *religius, jujur, toleransi, disiplin, kerja keras, kreatif, mandiri, demokratis, rasa ingin tahu, semangat kebangsaan, cinta tanah air, menghargai prestasi, bersahabat atau komunikatif, cinta damai, gemar membaca, peduli lingkungan, peduli sosial, sarta tanggung jawab*. Dina puisi sawér nu kapaluruh di Kecamatan Cikatomas Kabupatén Tasikmalaya, aya 9 ajén atikan nu nyangkaruk nyaéta *religius, jujur, toleransi, disiplin, kerja keras, mandiri, cinta damai, peduli sosial*, jeung *tanggung jawab*. *Religius* ditémbongkeun ku sikep sadrah sumerah ka Gusti ngaliwatan du'a dina ngamimitian pagawéan, ngajauhan sipat takabur, sukurana kana ni'mat ti Allah, ngajalankeun paréntah agama sarta nyaimbangkeun urusan agama jeung urusan dunya. *Jujur* ditémbongkeun ku sikep antara salaki jeung pamajikan ulah aya nu di sumput salindungkeun, sarta hikmah sikep *jujur*. *Toleransi* ditémbongkeun ku sikep ngahargaan kana piwuruk sepuh, silih hampura nalika aya pacogrégan, sarta ngahargaan sasama. *Disiplin* ditémbongkeun ku sikep pamajikan kudu bisa kumawula ka salaki. *Kerja keras* ditémbongkeun ku sikep pamajikan nalika kumawula ka salaki kudu rancagaé. *Mandiri* ditémbongkeun ku sikep ngalaksanakeun pagawéan kalayan kasadaran sorangan. *Cinta damai* ditémbongkeun ku sikep akuran jeung batur. *Peduli sosial* ditémbongkeun ku sikep silih pikanyaah, silih ingetan kana kahadéan jeung sasama. *Tanggung jawab* ditémbongkeun ku sikep bisa ngendalikeun hawa napsu, sadar kana kasalahan, sarta sadar kana kawajiban jeung tanggung jawab. Tina 9 ajén atikan karakter nu kapaluruh tina 12 puisi sawér, aya dua ajén atikan nu dominan dina puisi sawér nyaéta ajén *religius* jeung ajén *tanggung jawab*.

Dina ngalarapkeun hasil panalungtikan pikeun alternatif bahan pangajaran maca artikel, ieu panalungtikan dumasar kana tiori Koswara nu nyebutkeun tilu aspek penting dina milih jeung nangtukeun bahan pangajaran sastra nyaéta basa, psikologi, jeung kasang tukang budaya. Dumasar kana kriteria milih jeung nangtukeun bahan pangajaran, tina 12 puisi sawér nu aya di Kecamatan Cikatomas Kabupatén Tasikmalaya kapaluruh 3 sawér nu cocog pikeun dijadikeun alternatif bahan pangajaran maca artikel di SMA. Dina nyusun alat évaluasi pangajaran maca artikel nu

mangrupa instrumén soal pangaweruh, ieu panalungtikan nniténan kana silabus jeung KI-KD dina buku *Kurikulum Daerah Mata Pelajaran Bahasa Dan Sastra Sunda Berbasis Kurikulum 2013 Revisi 2017 Jenjang SMA/SMK/MA/MAK*.

Dumasar kana sababaraha pedaran bisa dicindekkeun yén puisi sawér nu aya di Kecamatan Cikatomas Kabupaten Tasikmalaya eusina nyangkaruk ajén atikan karakter. Salian ti éta, ieu puisi sawér téh cocog pikeun dijadikeun alternatif bahan pangajaran artikel di SMA lantaran nyumponan kritéria milih jeung nangtukeun bahan pangajaran.

5.2 Implikasi

Dumasar kana hasil analisis, ieu panalungtikan miboga implikasi dina widang paélmuan, widang pamaréntahan, jeung widang atikan. Dina widang paélmuan, ieu panalungtikan dipiharep bisa ngajembaran paélmuan sastra jeung budaya, hususna ngeunaan ulikan struktural jeung atikan karakter dina karya sastra tina produk budaya. Dina widang pamaréntahan, ieu panalungtikan dipiharep bisa jadi bahan tinimbangan pamaréntah sangkan bisa ngungkulan pasualan krisis karakter hususna karakter rumaja di sakola. Dina widang atikan, ieu panalungtikan ngahasilkeun bahan pangajaran nu dijerona geus disusun matéri pangajaran jeung soal latihan dumasar kana silabus jeung KI-KD.

5.3 Rékoméndasi

Rékoméndasi atawa saran dina ieu panalungtikan ditujukeun pikeun sababaraha pihak nu aya patalina jeung ieu panalungtikan, nyéta pikeun panalungtik satuluyna, guru, jeung masarakat. Panalungtik satuluyna dipiharep bisa ngamangpaatkeun ieu panalungtikan minangka hiji tatapakan panalungtikan nu leuwih jembar sarta dipiharep bisa nganalisis ieu puisi sawér maké pamarekan séjén. Guru dipiharep bisa ngamangpaatkeun ieu panalungtikan pikeun ngarojong kana pangajaran. Kulantaran dina ieu panalungtikan, ngahasilkeun bahan pangajaran nu dijerona aya matéri jeung soal latihan. Puisi sawér mangrupa hasil karya sastra nu sumebar di masarakat, ku

kituna dipiharep masarakat bisa ngamumulé ieu karya sastra nu bagian tina kabudayaan Sunda sangkan teu pareumeun obor.